

A szappan története

A szappanok a legrégebbi és legelterjedtebb felületaktív anyagok, készítésük hagyománya a legkorábbi időkig nyúlik vissza. Különböző célú felhasználásuk több évezrede tart.

A szappanhoz hasonló anyag előállítására és felhasználására utaló első feljegyzések az i. e. 2500-as évekből származnak: a sumérok fahamuból és olajból

készítettek szappant. Az eljárást átvették, majd módosították az egyiptomiak, akik már olajokból és a sivatagban található sziksóból (szóda) készítettek olyan lúgos főzeteket, amelyeket mumifikáláshoz és gyógyászati célra használtak. Illatosításukhoz virágok sajtolásából nyert illatosítóanyagokat is használtak.

Európába arab kereskedők útján jutottak el a szappantartalmú anyagok, majd lassan Európában is elkezdődött a szappankészítés. Eleinte olajból és hamuból készítették, kozmetikumként a haj ápolására, de mosásra, tisztálkodásra még hosszú ideig nem használták.

A szappanfőző céhek a 14. században jöttek létre először Prágában, majd Bécsben. A 15. században a Földközi-tenger vidékén, a 17. században pedig Marseilleben fejlődött ki virágzó szappanipar.

Az igazi áttörést a textilipar fejlődése, az olcsó pálmazsír felhasználása és a szódagyártás feltalálása hozta meg a 18. században. Magyarországon a 19. században létesült az első, a Hutter József-féle szappangyár.

A 20. század újabb fejlődést hozott a szappangyártásban és -felhasználásban. Megindultak a kutatások, fejlődött a gyártástechnológia, a szappan a mosás, tisztítás, tisztálkodás legfontosabb eszköze lett.

A kezdeti lendületet azonban meglehetősen gyors hanyatlás követte. A két világháború közötti időszakban a nyersanyagpiac olyan mértékben beszűkült, hogy a lakosság ellátásában súlyos fennakadások keletkeztek.

A kőolajbázisra helyezett újabb, nagyarányú kutatások a szappan helyettesítésére alkalmas és gazdaságosan előállítható alapanyagok felfedezéséhez vezettek. Ezzel megindult a szintetikus felületaktív anyagok térhódítása. Eközben a szappan mint mosószer-alapanyag fokozatosan háttérbe szorult, de továbbra is a legfontosabb tisztálkodási eszköz maradt.

A szintetikus felületaktív anyagok egyes típusairól az utóbbi évtizedekben nyilvánvalóvá vált, hogy az élővizekbe jutva nem vagy csak nagyon lassan bomlanak le, ezáltal jelentős környezetszennyezést okoznak. Ezért az Egyesült Államok, az Európai Unió és így hazánk is – már EU-tagságunkat megelőző években is – törvényekben, rendeletekben szabályozták egyes típusok további alkalmazását, tiltásokat vagy mennyiségi korlátozásokat vezettek be.

A szappannak mint természetes eredetű, könnyen és teljesen lebomlani képes felületaktív anyagnak ezért ma már ismét egyre nagyobb szerep jut a mosó- és tisztítószergyártásban.